

Philadelphia Antik Kentinden (Isauria & Kilikia Trakheia) Kaburga Bezemeli Cam Kâse/Fincanlar

Ribbed Glass Bowls/Cups from the Ancient City of Philadelphia (Isauria & Cilicia Tracheia)

Hatice KÖRSULU *

Öz: Philadelphia antik kenti, Isauria – Kilikia Trakheia Bölgesi'nde gösterilmektedir. Bugün Karaman ili Ermenek ilçesinde Gökçeseki köyünün kuzeyinde yer almaktadır. 2015 yılında antik kentin nekropolisinde bir kurtarma kazısı yapılmıştır. Kazılarda podyumlu lahit mezarlar ortaya çıkarılmıştır. Bu lahitlelerin bitiminde atık çukuru olduğu düşünülen bir alanla karşılaşılmıştır. Bu çalışmanın konusu, söz konusu atık çukurundan ele geçen kaburga bezemeli cam kâse/fincanlardır. Bunlar arasında yarı küresel gövdeli-kaburga bezemeli kâseler, ince kaburgalı kâse/fincanlar (*Zarte Rippenschalen*) ile kaburga bezemeli kâse/fincanlar bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla kalıba döküm, serbest üfleme, kalıba üfleme tekniklerinde üretilmiş kaburgalı eserlerdir. Genel olarak MÖ I. yüzyıl ortaları ile MS I. yüzyıl arasına tarihlenmektedirler. Philadelphia kentini, MS 38'de Kommagene kralı IV. Antiochos'un kurduğu bilinmektedir. Bununla birlikte Philadelphia *nekropolis*'nde aynı alandan ele geçen Doğu Sigillata A Kapları, Kurşun Sırlı Seramikler, cam bir alabastron MÖ II-I. yüzyılları göstermektedir. Bu çalışmaya konu olan Kaburga bezemeli kâse/fincanlarda bu tarihleri desteklemektedir. Buna göre en az Geç Hellenistik Dönem'de burada bir yerleşim olmalıdır. MS 38'de ise var olan yerleşimin Philadelphia adıyla yeniden kurulduğu önerilebilir. Philadelphia ve çevresinde cam üretimine dair herhangi bir veri yoktur. Kaburga bezemeli kâse/fincanlar, kente olasılıkla ithal olarak ulaşılmış olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Isauria & Kilikia Trakheia • Philadelphia • Kaburga Bezemeli Cam Kâse/Fincan • Kalıba Döküm • Serbest Üfleme • Kalıba Üfleme

Abstract: The ancient city of Philadelphia is in Isauria – the Cilicia Tracheia Region. It is located the north of Gökçeseki village in the Ermenek district of Karaman province. In 2015 a rescue excavation was carried out in the necropolis of the ancient city. Sarcophagi with podiums were unearthed during the excavations. An area thought to be a waste pit was found at the end of these sarcophagi. The subject of the present study are the ribbed glass bowls/cups recovered from this waste pit. These include ribbed bowls with a hemispherical body, thin ribbed bowls/cups (*Zarte Rippenschalen*), and ribbed bowls/cups, which were respectively produced employing mold casting, free blowing, and mold blowing techniques. They are generally dated to between the mid-Ist century BC and the Ist century AD. It is known that the city of Philadelphia was founded by king Antiochus IV of Commagene in 38 AD. However, the Eastern Sigillata A vessels, lead-glazed pottery, and a glass alabastron recovered from the same area in the necropolis of Philadelphia date from the IInd to Ist centuries B.C. The ribbed bowls/cups that are the subject of this study agree with the above-mentioned dates. Accordingly, there must have been a settlement here at least during the Late Hellenistic Period. It can be suggested that the existing settlement was re-established under the name Philadelphia in 38 A.D. There are no data to date concerning glass production in Philadelphia or in its surroundings, consequently these ribbed bowls/cups must have reached the city as imported goods.

Keywords: Isauria & Cilicia Tracheia • Philadelphia • Ribbed Glass Bowl/Cup • Mold Casting • Free Blowing • Mold Blowing

* Doç. Dr., Karamanaoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Karaman.
0000-0002-0896-3210 | hkorsulu@gmail.com

Makale Türü: Araştırma | Geliş Tarihi: 16/02/2024 | Kabul Tarihi: 27/03/2024; Körsulu H. 2024, "Philadelphia Antik Kentinden (Isauria & Kilikia Trakheia) Kaburga Bezemeli Cam Kâse/Fincanlar". *Cedrus* XII, 105-122.

Giriş

Philadelphia antik kenti, Isauria - Kilikia Trakheia'da gösterilmektedir¹. Hierokles, tarafından Isauria Bölgesi kentleri arasında sıralanmaktadır². Bugün Karaman ili Ermenek ilçesine bağlı Gökçeseki köyünün kuzeyindeki antik yerleşimin Philadelphia kenti olduğu düşünülmektedir³. Burada kuzey-doğu-güneybatı yönündeki tepede kentin *akropolis*'i, bu tepenin kuzeyindeki vadi ve yamaçlarında ise kentin *nekropolis*'i bulunmaktadır⁴.

2015 yılında Philadelphia *nekropolis*'inde bir kurtarma kazısı yapılmıştır. Kazılar sonucunda, podyumlu lahit mezarlar tespit edilmiştir. Batıda, podyumlu mezarların bitiminde, yaklaşık 10x10 m genişliğindeki alanda yoğun arkeolojik buluntularla karşılaşmıştır. Bunlar arasında çok sayıda seramik kaplar, heykel parçaları, sikkeler, metal, kemik objeler ve cam kap parçaları bulunmaktadır⁵. Bu çalışmanın konusu, söz konusu bu alandan ele geçen kaburga bezemeli cam kâse/fincanlardır.

Kaburga bezemesinin Roma camcılığında popüler bir bezeme türü olduğu söylenebilir. Kaburga bezemeli cam kâse veya fincanlar ise Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'nin yarı küresel gövdeli kâseleriyle birlikte popüler olmuştur. Philadelphia cam buluntuları arasında kalıba döküm tekniğinde üretilmiş olan yarı küresel gövdeli-kaburga bezemeli kâseler (Kat. No. 1-10), serbest üfleme tekniğine ait ince kaburgalı kâse/fincanlar (*Zarte Rippenschalen*) (Kat. No. 11-14) ile kalıba üfleme tekniğinde kaburga bezemeli kâse/fincanlar (Kat. No. 15-16) tespit edilmiştir.

Yarı Küresel Gövdeli, Kaburga Bezemeli Kâseler (Kat. No. 1-10, Fig. 1-10)

Düz kenarlı, yarı küresel gövdeli, içbükey dipli kâselerdir. Gövdesindeki kaburga bezemesiyle karakteristiktir⁶. Yapım tekniği tam olarak çözülememiştir. Bununla birlikte kalıba döküm tekniğinde iki parçalı kalıpta ya eritilmiş camın önceden ısıtılmış kalıba dökülmesi ya da toz haline getirilmiş camın kalıpta ısıtılması şeklinde üretildikleri düşünülmektedir⁷.

Genellikle tek renklidir. Az miktarda renksiz örneği de bulunmaktadır. Bunlar genellikle opak ve bazen de yarısaydamdır. Çoğu doğal açık yeşil veya mavimsi yeşil renktedir. Daha sonra altın kahverengiden koyu sarımsı yeşile doğru değişmektedir. Kraliyet mavisi veya mor renkli olanları da vardır. Altın sarıdan altın kahverengine gölgeler sık görülmektedir, ama genellikle yeşilimsi sarıdır. Ayrıca İtalya kökenli olan mozaik desenli çok renkli grubu vardır. Bunlar genellikle mermer deseninde mor, altın kahverengi veya koyu mavi zeminli ve opak beyaz veya opak sarı damarlıdır⁸.

Grose, Tel Anafa buluntularından yola çıkarak yarı küresel gövdeli kâseleri form, bezeme, renk ve tarihine göre alfabetik olarak dört gruba ayırmıştır. Grup A, yarı küresel veya konik gövdeli, dışbükey dipli, kalın cidarlı, içte veya dışta kesme derin yivli kâselerdir. Grup B, kesme dikey oluklu kâselerdir. Grup C, kaburga bezemesi ile karakteristik kâselerdir. Bunun dışında Grup A kâselerinden daha küçük boyutlu, daha ince cidarlı, içbükey dipli kâselerdir ve daha sınırlı oranda örneğinde yiv vardır.

¹ Ruge 1938, 2093.

² Ruge 1938, 2093; Hild & Hellenkemper 1990, 378.

³ Ruge 1938, 2093; Hild & Hellenkemper 1990, 378.

⁴ Yıldız & Aşkın 2016, 252; Aşkın *et al.* 2016, 357.

⁵ Yıldız & Aşkın 2016, 251, 257.

⁶ Grose 1979, 22.

⁷ Hayes 1975, 16.

⁸ Hayes 1975, 16; Grose 1979, 62; 1989, 245.

Grup D, gövdede kaburga bezemesinin olmaması dışında C grubu ile hemen hemen aynıdır. Grup A, MÖ II-I. yüzyıl kontekstlerinde tespit edilir. Grup A ve B, MÖ II. yüzyılın son yarısı veya MÖ erken I. yüzyılda birlikte ele geçerler. Grup C, genellikle MS I. yüzyıla verilmektedir. Ancak MÖ I. yüzyılın sonunda da üretimi vardır. Suriye-Filistin bölgesi kentleri daha erken tarihi göstermektedir. Buna göre olasılıkla Grup C kâselerinin üretimi, MÖ 50 civarında başlamaktadır. Kaburga bezemesinin olmaması dışında Grup C ile birebir aynı olan D grubu kâseleri de genellikle Grup C ile birlikte ele geçmiştir ve buna göre aynı tarihlerde üretilmiş oldukları anlaşılmaktadır⁹.

Grose, masaüstü kullanıma yönelik bu döküm kâselerin ilk üçünün Hellenistik ve Erken Roma Dönemi'nde Suriye-Filistin Bölgesinin meşhur kapları olduğunu söylemiştir. Grup A ve B tipi kâselerini, Suriye ve Filistinli ustaların ilk başarısı olarak göstermiştir. Daha sonra MÖ I. yüzyılın ortalarında Grup C ve D kâselerinin eklendiğini belirtmiştir. Ancak bu dönemden itibaren üretimde Suriye-Filistin Bölgesi'nin tekelinin ortadan kalktığını, fabrikaların İtalya ve başka yerlere de yayıldığını önermiştir¹⁰.

Hayes de kalıp üretimi kâselerin üretiminin ana merkezi olarak Güney Suriye'nin gösterildiğini aktarmıştır. Tel Anafa buluntularının bölgedeki üretimi gösterdiğini ve benzer kâselerin Suriye-Filistin kentlerinde yaygın olduğunu söylemiştir. Ayrıca kanıtlar yeterli olmasa da Hellenistik Dönem örneklerin bazılarının Mısır kökenine verildiğinden söz etmiştir. Geç kâselerin (pillar-moulded) ise batıda daha yaygın olduğunu, bazılarının sadece batıda ele geçtiğini aktarmıştır. Ayrıca batıda ana üretim merkezinin Kuzey İtalya olduğunu, ancak başka yerlerde de üretim bulunduğundan söz etmiştir¹¹.

Philadelphia cam buluntuları arasında kalıba döküm tekniğindeki kaburga bezemeli kâselere ait 10 adet ağız-gövde ve kaideleri korunmuş örnek tespit edilmiştir. Bunlar, Grose'un yarı küresel gövdeli kâse sınıflandırmasında Grup C tipidir.

Kaburga bezemeli Philadelphia kâseleri düz kenarlı, yarı küresel gövdeli ve hafif içbükey dipli örneklerdir. Ağız çapları, 9,8-12,4 cm arasındadır. Tam profili korunmuş örneklerinde yükseklik 4,8-6,5 cm; kaide çapı 5,0-6,8 cm aralığındadır. Buna göre kâselerin genişlikleri ve yükseklikleri birbirine yakındır. Buna göre kâselerin genişlik ve derinlikleri genel olarak birbirine yakındır.

Kaburga bezemeleri, ağız kenarı altından başlayıp tabanına kadar devam etmektedir. Kaburgalar kalın, belirgin ve geniş aralıktır. Kat. No. 3-4 ve 6'da hafif yana meyillidir. Diğer örneklerde düzdür. Kat. No. 1-3, 5 mavimsi yeşil, Kat. No. 4 açık mavi, Kat. No. 6-7 amber sarısı; Kat. No. 8 sarımsı yeşil, Kat. No. 9 altın kahverengi, Kat. No. 10 kraliyet mavisi renktedir. Kat. No. 1-8 arasında tanıtılan parçalar yarı saydam, 9-10 Nolu örnekler opaktır.

⁹ Grose 1979, 22, 57, 60, 63.

¹⁰ Grose 1979, 65; 1989, 245.

¹¹ Hayes 1975, 16.

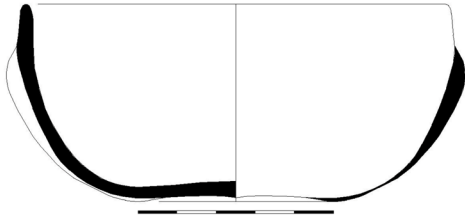

Fig. 1

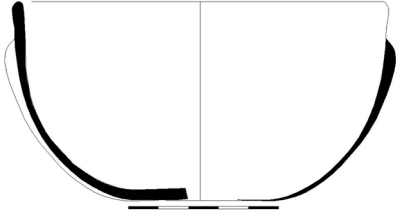

Fig. 2

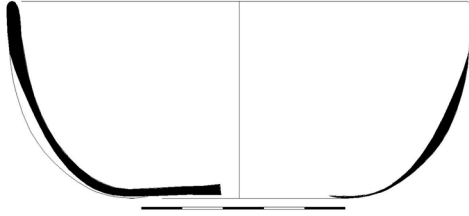

Fig. 3

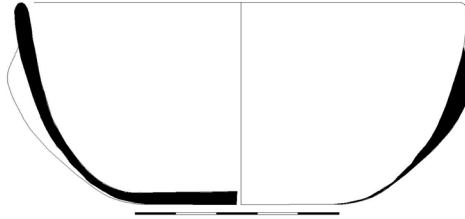

Fig. 4

Kaburga bezemeli kâseler, Isings Form 3a tipidir. Isings, batı ve doğudan örneklerini sıralayarak bunların Augustus döneminden MS I. yüzyılın sonlarına kadar olan kontekstlerde ele geçtiğinden söz etmiştir¹².

Târlea & Cliante, Romanya'da Köstence Tarih ve Arkeoloji Müzesi koleksiyonundan iki örnek üzerinden kaburga bezemeli kâseleri renkleri, şekilleri ve kaburgalarıyla incelemiş ve yeni öneriler yapmaya çalışmıştır. Kâseleri, bu özellikleriyle MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlemiştir. Bunun yanında ele geçtiği kontekstinde bu tarihi doğruladığından söz etmiştir¹³. Philadelphia buluntusu 1-5 Nolu kâseler, Romanya'dan bu iki örnekle aynı renktedir. Ancak Philadelphia örneklerinin hiçbiri tam korunmuş örnekler değildir. Dolayısıyla kaburga sayısı, her bir kaburga aralığını belirlemek mümkün olmayacağından bu yöndeki değerlendirmeler yanıltıcı olabilir.

¹² Isings 1957, 18-19.

¹³ Târlea & Cliante 2021, 252.

Hayes, bunları MS 40-120 arasına tarihlemiştir¹⁴. Weinberg & Stern, Atina Agorası buluntularını MS I. yüzyıla vermişlerdir¹⁵. Dusenbery, Samothrake *Nekropolis*'inden ele geçen bir örnek için MÖ 25 tarihlendirmesini uygun bulmuştur¹⁶.

Von Saldern, Sardeis buluntularının ele geçtiği alanın stratigrafi vermemesinden ötürü iki kâsenin tarihinin kesin olarak belirlenemeyeceğini söylemiştir. Bunların biçimsel olarak MÖ I. yüzyıl tipi olduklarını belirtmiştir. Ancak aynı alanda Erken Doğu Roma Dönemi'ne kadar uzanan cam kaplardan söz etmiştir¹⁷.

Zeugma buluntusu bir kâse, dışa dönük ağızlı ve yarım küre şeklindedir. Parça, kentte MÖ 64 ile MS 18 arasına ait kontekste ele geçmiştir¹⁸. Samaria buluntuları, MÖ I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁹.

Elaiussa-Sebaste'de bu tipe ait kâselerin yoğunluğu, MS I. yüzyılın ilk yarısına ait tabakalardan ele geçmiştir. Ayrıca az miktarda parçaya da MS I. yüzyılın ortası ile ikinci yarısına kadar giden tabakalarda rastlanmıştır²⁰. Patara buluntuları, MÖ I. yüzyıl – MS I. yüzyıl arasına verilmiştir²¹. Limyra örnekleri için de MÖ I. yüzyıl – MS I. yüzyıl önerilmiştir²².

Philadelphia buluntusu kâseler formu, kaburga bezemesi ve renkleriyle kaburga bezemeli kâselerin tipik örneklerini oluşturmaktadır. Philadelphia buluntusu kâselerin ele geçtiği alandaki genel buluntu yoğunluğu, MS I-IV. yüzyılları göstermektedir²³. En erken buluntular ise MÖ II. yüzyıla kadar geri gitmektedir. İç kalıp tekniğinde üretilmiş bir alabastron, MÖ II-I. yüzyılı göstermektedir²⁴. Doğu Sigillata A Kapları'nın en erken örneği, MÖ geç II. yüzyıla aittir. Bu grup kaplar MS I-II. yüzyılda yoğunlaşmakla birlikte MS II. yüzyıl sonuna kadar temsil edilmektedir²⁵. Kurşun Sırlı Seramik grubuna ait üç kap, Augustus dönemi ile MS I. yüzyıla tarihlenmiştir²⁶. Buna göre Philadelphia buluntusu kaburga bezemeli cam kâseler, karşılaştırma örnekleri ile buluntu konteksti göz önünde bulundurulduğunda MÖ I. yüzyıl ortaları ile MS I. yüzyıla tarihlenebilir.

¹⁴ Hayes 1975, Kat. No. 52-53 Fig. 2.

¹⁵ Weinberg & Stern 2009, 35 Fig. 3, No. 45.

¹⁶ Dusenbery 1998, 1072-73 No: S148-11.

¹⁷ von Saldern 1962, 6-7 Kat. No. 4a-4b, Fig. 4.

¹⁸ Grossmann 2013, 220 Fig. 5, G4.

¹⁹ Crowfoot *et al.* 1957 Fig. 93, 1.

²⁰ Gençler 2009, 32-33 Kat. No. 28-37; Gençler 2011, 240 Fig. 3.

²¹ Baybo 2003, 47-48 Kat. No. 151-156, 162, 167.

²² Baybo 2016, 37-38 Kat. No. Y40-42, B17-18, T11.

²³ Körsulu & Ergürer 2018, 57-58.

²⁴ Söz konusu Alabastron yayına hazırlanmaktadır.

²⁵ Körsulu & Ergürer 2019, 367-370, 380.

²⁶ Körsulu 2019, 264.

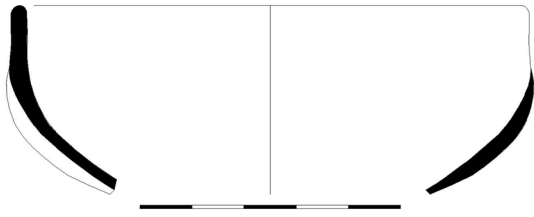

Fig. 5

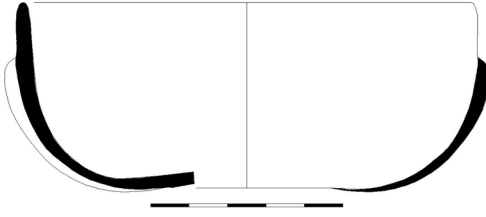

Fig. 6

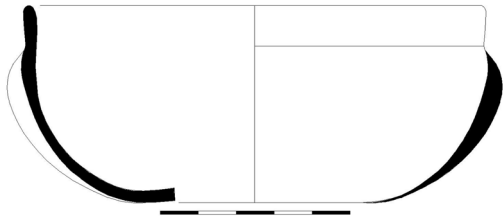

Fig. 7

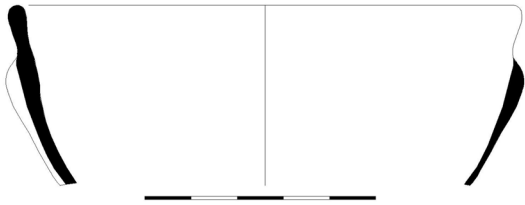

Fig. 8

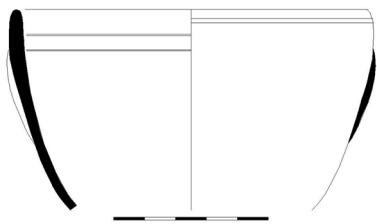

Fig. 9

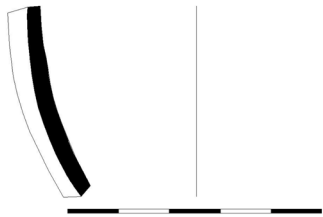

Fig. 10

İnce Kaburgalı Kâse/Fincanlar (*Zarte Rippenschalen*) (Kat. No. 11-14, Fig. 11-14)

Kalıba döküm kaburga bezemeli kâselerin serbest üfleme tekniğinde üretilmiş uzantılarıdır²⁷. Üfleme tekniğinde üretilmiş masaüstü kap olarak kullanılan en erken tip olabilirler²⁸. Haevernick, 1958'de bu kâseler için Almanca "*Zarte Rippenschalen*" tanımını yapmıştır²⁹. Daha sonra kâseler literatüre de bu isimle girmiştir. İnce/zarif kaburgalı kâse anlamına gelen bu tanımlamaya uygun olarak kâselerin dış yüzeyinde ince kaburga bezemeleri vardır. Bazı örneklerde kaburga bezemeleri üstte bir kemerle birleşmektedir. Dışa dönük veya dikey ağız kenarı, işlenmeden bırakılmıştır. Çoğunlukla yarı küresel gövdelidirler. Tabanları ise düzdür. Yükseklikleri, 5-8 cm; genişlikleri 8-10 cm arasındadır³⁰.

Üfleme tekniğinde yapıldığı kesin olan bu kaplarda kaburga bezemesinin nasıl uygulandığı üzerine iki farklı görüş bulunmaktadır. İlkinde önce kap, serbest üfleme yöntemiyle şekillendirilir. Daha sonra henüz kap sıcakken bir aletle sıkıştırılarak kaburga bezemelerin oluşturulduğu önerilmektedir. Diğer uygulaması, kabın kalıba üflenerek yapıldığı yönündedir³¹.

Yüzgeçli kâseler olarak da tanımlanan kaplar, monokrom/tek renkli ve polikrom/çok renkli örneklerden oluşmaktadır. Monokrom tipleri yarı saydam olup mavi, kahverengi, mor; daha yaygın olarak açık yeşil ve mavi renklere sahiptir. Polikrom kâseler, kaburga üzerlerinde opak beyaz cam ipliği süslemeli parlak sarı, beyaz, koyu mavi renklere sahiptir. Monokrom kâseler, çok daha fazla üretime sahiptir. Polikrom kâseler, daha çok Roma'nın batı eyaletlerinde özellikle İtalya ve Kuzeybatı Avrupa'da yaygındır ve üretiminin de bu bölgelere özgü olduğu anlaşılmaktadır. Monokrom tiplerin ise yoğun olarak doğu eyaletlerinde üretildikleri ve kullanıldıkları görülmektedir³². Bununla birlikte iki tipinde hem doğuda hem batıda örneklerine rastlanmaktadır.

Haevernick, bunları Claudius dönemine, MS I. yüzyılın ortasına tarihlemiştir. Az saydaki örneğin ise daha erken ve daha geçi gösterdiğini belirtmiştir. En geç örneklerin Flavius Dönemi'ne kadar uzandığını eklemiştir³³.

Weinberg & Stern, ince kaburgalı kâselerin Augustus Dönemi kontekstlerinden örneklerini sıralamıştır. Kâselerin üretiminin olasılıkla MÖ geç I. yüzyılda başladığını, MS I. yüzyılın ilk yarısı boyunca da devam ettiğini söylemiştir. MS I. yüzyılın ortasından sonra ise üretimin durduğunu belirtmiştir³⁴.

Philadelphia'da bu kâselerle ait bir adet ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş parça (Kat. No. 11), bir adet gövde parçası (Kat. No. 12), iki adet ise kaide-gövde parçası (Kat. No. 13-14) olmak üzere toplam dört örnek tespit edilmiştir. Ağız ve gövde bölümlerini gösteren Kat. No. 11 ile 12 oldukça ince cidarlıdır. Kat. No. 13-14 ise kalın dipli ve düzdür. Buna göre tipin tam formunun, ince ağız ve gövdeden sonra kaideye doğru kalınlaştığı söylenebilir. Kaburgalar, incedir ve içte izler bırakmıştır. Yarı saydam, monokrom renklidirler. Kat. No. 11-13, su yeşili renktedir. 14 nolu parça ise sarımsı beyaz renktedir.

²⁷ Erten 2018, 171.

²⁸ Weinberg & Stern 2009, 45.

²⁹ Haevernick (1958) 1981, XI, XXVIII; (1967) 1981, 171-179; 1967, 153-166.

³⁰ Weinberg & Stern 2009, 45-46; Erten 2018, 171.

³¹ Weinberg & Stern 2009, 46; Erten 2018, 172.

³² Dusenbery 1998, 1076; Weinberg & Stern 2009, 45-46; Erten 2018, 171-172.

³³ Haevernick (1958) 1981, XV.

³⁴ Weinberg & Stern 2009, 46.

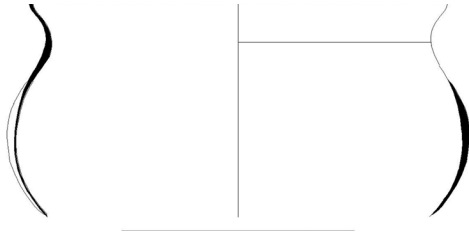

Fig. 11

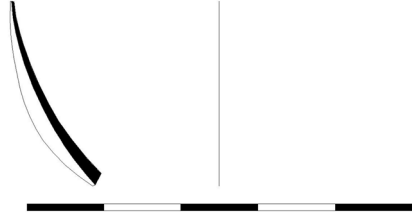

Fig. 12

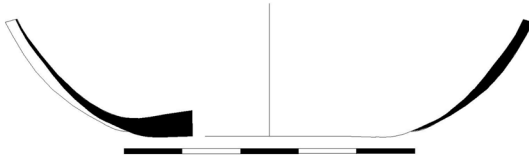

Fig. 13

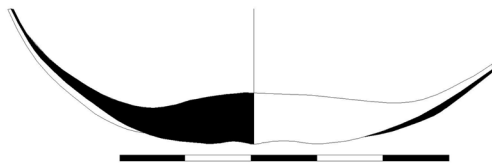

Fig. 14

İnce kaburgalı kâse/fincanlar, Isings Form 17 tipidir. Isings'in bu tipi dışa çekik kenarlı, yuvarlak gövdeli, içbükey dipli küçük kâselerdir. Isings, bu tip kaburga bezemeli kâselerin genellikle opak beyaz cam iplikleriyle süslü olup renkli camdan üretilmiş küçük kâseler olduğunu söylemektedir. Bunların MS I. yüzyıl ortasına doğru ortaya çıktığını ve Flaviuslar Dönemi'ne kadar kullanımda kaldığını aktarmaktadır. Bu tarihten sonra ise modasının geçtiğini belirtmiştir. Isings bu kâseler için Locarno, Vindonissa, Cholchester, Hellange, Saintes, Nijmegen, Trier, Strasbourg gibi batıdan örnekler sıralamıştır³⁵. Philadelphia buluntuları, form ve kaburga bezemesiyle Isings Form 17 ile paraleldir. Ancak kaburgalar arasında yatay olarak görülen ip süslemesi Philadelphia örneklerinde yoktur.

Hayes, diğer tipler arasında renksiz, kaidesi dışında oldukça ince cidarlı kaburga bezemeli benzer bir kâseyi tanıtmıştır. Üretim tekniğinin bilinmediğinden söz etmiştir. Bunların literatürde "*Zarte Rippenschale*" olarak bilinen beyaz ip süslemeli renkli cam kâse serisiyle yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir. MS I. yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreklerine tarihlendiğini ve Kuzey İtalya atölyelerine verildiğini söylemiştir³⁶. Philadelphia'dan kaide buluntusu, Hayes'in örneğinin kaidesi ile birebir uymaktadır.

³⁵ Isings 1957, 35.

³⁶ Hayes 1975, 153 Fig. 21, 636.

Stern, sarı-turuncu/portakal rengi üzerinde opak beyaz iplik süslemeli bir örnek tanıtmıştır. Olasılıkla Kuzey İtalya atölyesine ait olduğunu söylemiştir. MS I. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir³⁷. Bu örnek formu, rengi ve bezemesiyle Philadelphia kâselerine oldukça uzak bir kâsedir.

Atina Agorası'nda mor, kahverengi, beyaz renk üzerine opak beyaz ve bir örnekte mavi ip süslemeli polikrom örnekler tespit edilmiştir. Farklı kontekstlerden gelen tiplerin MÖ geç I. yüzyıl veya MS erken I. yüzyıla ait olabileceği önerilmiştir³⁸.

Samothrake'den örnekleri, monokrom açık mavi renklidir. Dusenbery, bunların birlikte ele geçtikleri mezarlardaki seramik ve terra-cotta figürinlerin Augustus dönemini gösterdiğini söylemiştir³⁹. Dusenbery, Samothrake nekropolis buluntusu bu kâseleri, birkaç yeni örnekle birlikte Samothrake II yayınında yeniden değerlendirmiştir. Mezar konteksti kapların dört örneği için aşağı yukarı MÖ 25, üç tipi için ise MÖ I. yüzyılın son çeyreği -MS erken I. yüzyıl tarihini vermiştir. Bunların hepsi monokrom renkli kâselerdir⁴⁰.

Monokrom açık yeşil, koyu mavi ve sarımsı yeşil renklerdeki Klaros buluntuları, MS I. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir⁴¹. Sardeis'te hem monokrom hem polikrom örneği tespit edilmiştir. Bunlar Erken Roma tabakasındandır⁴². Zeugma kazılarında kaburga bezemesi gövdenin üst yarısında bulunan monokrom renkli bir örneği ele geçmiştir⁴³.

Tel Anafa'dan bu tür cam kaplar, MÖ geç I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl aralığına giren Roma 1 A-C kontekstlerinden ele geçmiştir⁴⁴.

Dağlık Kilikia Bölgesi'nde Elaiussa-Sebaste antik kentinden mezar buluntusu olan iyi korunmuş bir örneği tespit edilmiştir. Monokrom renkli kap, MS I. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁴⁵.

Olba kazılarında örnekleri, MS I. yüzyıl kontekstinden ele geçmiştir. Olba'dan monokrom kâselerin biri mezardan, diğeri ise akropol alanından gelmiştir⁴⁶. Buluntu yeri tam olarak bilinmese de Silifke Müzesi'nden monokrom doğal mavimsi yeşil bir örneği, MS I. yüzyıla tarihlenmiştir⁴⁷. Soloi-Pompeopolis kentinde de bu tip bir kâse parçasından söz edilmektedir⁴⁸.

Bu verilerle ince kaburgalı kâselerin hem doğuda hem batıda örnekleri tespit edilmiştir. Yukarıda sıralanan buluntularla birlikte Philadelphia buluntusu kâseler monokrom tipleriyle doğu kökenini işaret etmektedir. Genel olarak MÖ geç I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl aralığına tarihlenebilir.

³⁷ Stern 2001, 82-83 No. 24.

³⁸ Weinberg & Stern 2009, 45-46, 74 Fig. 5, 85, 87, Pl. 8, 84-88.

³⁹ Dusenbery 1967, 44-45 Fig. 33-34

⁴⁰ Dusenbery 1998, 1076-1078.

⁴¹ Taştemur 2007, 37, 132-133 Kat. No. 28-30.

⁴² von Saldern 1980, 12-13 Pl. 20, 2, No: 42-44.

⁴³ Dussart 2006, 52 Fig. 2,6.

⁴⁴ Grose 2012, 74-75 Fig. 33, G 387-392, 396.

⁴⁵ Gençler 2009, 40, 173 Kat. No. 43, Res. 17; Gençler 2011, 242, Fig. 4, 5.

⁴⁶ Erten & Akkuş Koçak 2020, Lev. 2, 1-2.

⁴⁷ Erten 2018, 171-172 Kat. No. 66.

⁴⁸ Gençler Güray 2010, 142 Res. 1, 10.

Kaburga Bezemeli Fincan/Kâseler (Kat. No. 15-16, Fig. 15-16)

Bu başlık altında ele alınan kaburgalı kâse/fincanların, kalıba döküm tekniğindeki kaburgalı kâselerin veya ince kaburgalı kâselerin (*Zarte Rippenschalen*) kalıba üfleme tekniğinde yapılmış versiyonları olabilecekleri önerilmektedir⁴⁹. Kalıba üfleme tekniği, serbest üfleme tekniğinden yetmiş yıl kadar sonra ortaya çıkmıştır. Önceden hazırlanmış bezemeli kalıplara camın üflenmesiyle elde edilmiştir. Serbest üfleme tekniğiyle benzerdir. Ancak form ve bezeme için ayrı ayrı işlem uygulanmaz. Kabın formu ve bezemesi tek seferde yapılmaktadır⁵⁰.

Kaburga bezemeli fincan/kâseler, genellikle az veya çok dikey ağız kenarlıdır. Bazen hafif kavisli ağıza sahiptir. Omuz kavislidir. Kâse veya fincan olarak tanımlanmaktadır. Üç varyasyonundan söz edilmektedir. Buna göre ilki, taban merkezi *omphalos* lu derin kâselerdir. İkincisi tabanı düz veya hafif iç bükey olan derin kâseler ve üçüncüsü sığ kâselerdir. Kaburgalar dikey ve birbirine yakın yerleştirilmiştir ve genellikle altta bir veya daha fazla bordürle sınırlandırılmaktadır. Bazen kaburgalar tabanın kenarına kadar da uzanabilir. Monokrom renkli kâselerdir. Çoğu mavimsi yeşil renklidir. Az sayıda örneği yarı saydam koyu mavi, koyu yeşil renkli veya sarı ve kahverengi gölgelidir⁵¹.

Derin kâse örnekleri daha yaygın olan kalıba üfleme bu kâselerin de hem batıda hem de doğuda örneklerine rastlanmıştır. Ancak ince kaburgalı kâseler gibi yine bunların da yoğunluğu Roma'nın batı eyaletlerindeki kazılarda ele geçmiştir. Batı Avrupa'da İber Yarımadası'ndan İngiltere'ye kadar uzanan merkezlerde örnekleri tespit edilmiştir⁵².

Kalıba üfleme bu kâse veya fincanların en erken örnekleri, batıdaki birçok merkezde Tiberius veya Erken Claudius kontekstinde tespit edilmiştir. Bazı merkezlerde Claudius-Orta Nero kontekstinden bilinmektedir. Flaviuslar Dönemi'ne kadar da devam etmektedir⁵³.

Philadelphia'da bu tipe ait iki parça tespit edilmiştir. Kat. No. 15, ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuş küçük bir parçadır. Dışa dönük ağız kenarlı, kavisli bir omuza sahiptir ve eğimli bir gövde ile devam etmektedir. Formun tipik bir örneği olan parçada kaburgalar birbirine yakın ve dikeydir. Monokrom, açık mavi renklidir.

Kat. No. 16, kaide ve gövdesinin az bir bölümü korunmuş *omphalos* dipli bir örnektir. Dip, oturma halkasıyla birlikte üç dışbükey halkalıdır. Hemen gövdeye geçişte kaburga bezemeleri başlanmaktadır. Dikey kaburgalar birbirine yakın ve incedir. Monokrom açık mavi renkli parça, Kat. No. 15 ile aynı rengi göstermektedir ve bu haliyle Philadelphia'dan bu iki örnek, birbirinin parçası da olabilir. Ancak gövdelerinin az bir bölümü korunmuş parçalar için bu tam tespit edilememiştir.

⁴⁹ Erten & Akkuş Koçak 2020, 211.

⁵⁰ Price 1991, 56; Erten Yağcı 1993, 29-30.

⁵¹ Cool & Price 1995, 52-53; Weinberg & Stern 2009, 66.

⁵² Cool & Price 1995, 52-53; Weinberg & Stern 2009, 66-67.

⁵³ Price 1991, 67, 70; Cool & Price 1995, 53.

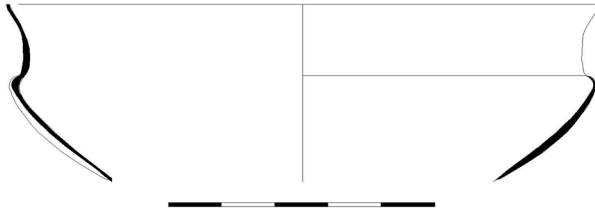

Fig. 15

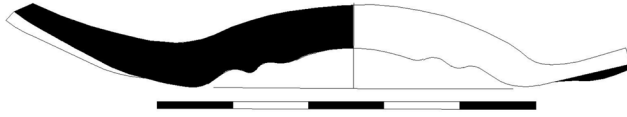

Fig. 16

Bu tip kâselerin Slovenya'dan bir örneği, MS I. yüzyılın ortası-ikinci yarısına aittir⁵⁴. Cool & Price, bu kâselerin genel olarak MS I. yüzyıldaki varlığından söz etmektedir. Ancak Colchester örneklerinin buluntu yerlerinin tarihleme için yeteri kadar veriye sahip olmadıklarını söylemiştir⁵⁵.

Stern, bu tip bir kâse örneği için MS I. yüzyılın II. çeyreğinden III. çeyreğine kadar olan aralığı vermiştir. Kâsenin, muhtemelen Kuzey İtalya'da bir atölyeden veya muhtemelen Karadeniz'den (Kuzey Pontus) olduğunu önermiştir⁵⁶.

Atina Agorası'nda monokrom renkli bir derin, bir de sığ kâse örneği tespit edilmiştir. Bunlardan biri MS 100-150 konteksti, diğerinin konteksti bilinmemekle birlikte her iki parça da MS I. yüzyıla tarihlenmiştir⁵⁷. Chorsia, Boiotia'dan bir örneği de MS I. yüzyıla verilmiştir⁵⁸.

Elaiussa-Sebaste'de ağızdan gövdeye geçiş bölümünden oluşan küçük bir örneği ele geçmiştir. Parça, MS I. yüzyıl ortasına verilmiştir⁵⁹. Olba kazılarında ağız ve gövde parçalarından oluşan dört örnek tespit edilmiştir⁶⁰.

Bu veriler sonucu, Philadelphia buluntusu iki örnek için de genel olarak MS I. yüzyıl önerilebilir.

Değerlendirme ve Sonuç

Philadelphia cam buluntuları çeşit ve sayı bakımından oldukça yoğundur. Bunlar arasında kaburga bezemeli kâse/fincanlar da önemli bir grup oluşturmuştur. Kalıba döküm tekniğinde üretilen yarı küresel gövdeli, kaburga bezemeli kâseler en yoğun gruptur. Daha sonra ince kaburgalı kâse/fincanlar (*Zarte Rippenschalen*) gelmektedir. Bunlar, kalıba döküm tekniğinde üretilen yarı küresel gövdeli, kaburga bezemeli kâselerin serbest üfleme tekniğindeki devamı olarak görülen kaburgalı kâselerdir.

⁵⁴ Lazar 2003, 50, 2.2.1.

⁵⁵ Cool & Price 1995, 51-53 Fig. 3.3, 243-245.

⁵⁶ Stern 2001, 127 No: 55.

⁵⁷ Weinberg & Stern 2009, 67, 80-81 Fig. 8, Pl. 13, 147-148.

⁵⁸ Weinberg 1992, 122-123 Kat. No. 93.

⁵⁹ Gençler 2009, 37-39, 172-173 Çiz. V, 42.

⁶⁰ Erten & Akkuş Koçak 2020, 211-212 Lev. 2, 8-11.

Son grup kaburga bezemeli kâse/fincanlar ise kalıba üfleme tekniğinde üretilen tiplerdir. Bunların da ince kaburgalı kâselerin (*zarte rippenschalen*) kalıba üfleme tekniğinde yapılmış versiyonları olabilecekleri önerilmektedir. Bunlar sırasıyla MÖ I. yüzyıl ortaları-MS I. yüzyıl, MÖ geç I. yüzyıl-MS I. yüzyıl ve MS I. yüzyıla tarihlenmektedir.

Philadelphia antik kentini MS 38'de Kommagene kralı IV. Antiokhos'un kurduğu bilinmektedir. Roma imparatoru Caligula, Kilikia Trakheia ile Lykonianın bir bölümünü bu tarihte Kommagene kralı IV. Antiokhos'a vermiştir. IV. Antiokhos, çok uzun sürmeyen bu hâkimiyeti sırasında eşi Iotape Philadelphos'un adıyla Philadelphia antik kentini kurmuştur⁶¹. Kentin kuruluşuyla ilgili şimdiye kadar başka arkeolojik ve epigrafik veri ise bulunmamaktaydı. Bununla birlikte Philadelphia *nekropolis*'inde 2015 yılı kazılarında ortaya çıkarılan, olasılıkla bir atık çukuru olarak değerlendirilen alandan ele geçen arkeolojik veriler, kentin MS 38'den önceki varlığına işaret etmektedir. Bu alanda tespit edilen Doğu Sigillata A Kapları'nın en erken örnekleri, MÖ geç II. yüzyıl ile MÖ I. yüzyılın ilk yarısını göstermektedir⁶². Kurşun sırlı seramikler, Augustus dönemi ile MS I. yüzyıl aralığına aittir⁶³. Cam buluntular arasında tespit edilen bir alabastron, MÖ II-I. yüzyıllara tarihlenmektedir⁶⁴. Bu çalışmada ele alınan kaburga bezemeli kâse/fincanlarda kentin bu tarihlerdeki varlığını desteklemektedir. Bu verilerle en az Geç Hellenistik Dönem'de Philadelphia kentinin kurulduğu yerde bir yerleşim olduğu, MS 38'de ise bu yerleşimin Philadelphia adıyla yeniden kurulduğu söylenebilir.

Philadelphia ve çevresinde cam üretimine dair bir veri bulunmamaktadır. Ancak söz konusu atık çukurunda pişmiş toprak kaplarla paralel cam kaplarda önemli bir yoğunluğa sahiptir. Cam kaplar arasında Roma camcılığında özel nitelikli ritüel kapları olduğu düşünülen tipler yanında günlük kullanıma ait çeşitli kâse ve bardaklar da yoğundur. Ancak şimdiki verilerle bu kapların ithal olduğu söylenebilir. Dolayısıyla bu çalışmaya konu olan kaburga bezemeli kâse/fincanlarda ithal ürünler olmalıdır. Kentte ileride yapılacak çalışmalarda cam üretimini işaret eden bir verinin tespit edilmesi durumunda yerel cam üretim üzerine yeniden düşünülebilir. Bununla birlikte Philadelphia buluntusu kaburga bezemeli kâse/fincanlar, hem formları hem de renkleriyle literatürde bilinen kaburga bezemeli kâse/fincan tiplerinin karakteristik örnekleridir.

⁶¹ Ruge 1938, 2093; Hild & Hellenkemper 1990, 378; Doğanay 2005, 142; Yıldız & Aşkın 2016, 252.

⁶² Körsulu & Ergüner 2019, 380.

⁶³ Körsulu 2019, 265-266.

⁶⁴ Söz konusu Alabastron yayına hazırlanmaktadır.

Katalog

1. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 1).

Kazı Buluntu No: C182. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 10,8 cm Yükseklik: 5,0 cm Kaide Çapı: 5,0 cm Renk: Yarı saydam, mavimsi yeşil. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız, gövde ve kaide bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Dibi hafif içbükeydir. Kalın cidarlıdır. Dışta ağız kenarı altında başlayıp dip altına kadar devam eden derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: Vessberg & Westholm 1956, Fig. 41,6; Crowfoot *et al.* 1957, Fig. 93, 1; Oliver 1967, 39, Fig. 11, Kat. No. 10; Weinberg 1969, 21, No: 34; Weinberg 1973, 41, No: 31-38; Jaffe 1978, 23, 32A-C; Von Saldern 1980a, 11-12, Pl. 2, 34; 1980b, 48, No: 40; 1962, 6-7, Kat. No. 4a, Fig. 4; Hayes 1975, Kat. No. 52-53, Fig. 2; Smith 1982, 270, Fig. 4.1; Barag 1985, Fig. 9, Pl. 13, 116; Canav 1985, 85, Kat. No. 137; Lighfoot & Arslan 1992, Kat. No. 2, 4-5; Luckner 1994, No: 61; Cool & Price 1995, Fig. 2.2-7,1-184; Barkoczi 1996, 25, Taf. B, II, XXXVII, 16, XXXIV, LXXIII, 376-377; Fleming 1996, 16, Fig. 5; Dussart 1998, Pl. 2, AIII.11; Dusenbery 1998, 1072-73, No: S148-11; Höpken 2003, Abb. 18. 5; Israeli 2003, Kat. No. 69; Baybo 2003, 47-48, Kat. No. 151-156, 162, 167; 2016, 37-38, Kat. No. Y40-42, B17-18, T11; Bats 2006, Fig. 5; Weinberg & Stern 2009, 35, Fig. 3, No. 45; Gedzeviciute & Knief & Wehgartner 2010, 62, Kat. No. 1; Çakmaklı 2012, 85, Lev. II, çiz. 6A, Kat. No. 5. 1; Grossmann 2013, 220, Fig. 5, G4; Jackson-Tal 2016, Fig. 8.14-15

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

2. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 2).

Kazı Buluntu No: C416. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 12,4 cm Yükseklik: 6,5 cm Kaide Çapı: 5,6 cm Renk: Yarı saydam, mavimsi yeşil. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız, gövde ve kaide bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Dibi hafif içbükeydir. Kalın cidarlıdır. Dışta ağız kenarı altında başlayıp dip altına kadar devam eden derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

3. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 3).

Kazı Buluntu No: C411. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 11,4 cm Yükseklik: 4,8 cm Kaide Çapı: 5,7 cm Renk: Yarı saydam, mavimsi yeşil. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız, gövde ve kaide bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Dibi hafif içbükeydir. Kalın cidarlıdır. Dışta ağız kenarı altında başlayıp dip altına kadar devam eden hafif yana meyilli derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

4. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 4).

Kazı Buluntu No: C184. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 11,2 cm Yükseklik: 4,9 cm Kaide Çapı: 5,2 cm Renk: Yarı saydam, açık mavi. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız, gövde ve kaide bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Dibi düzdür. Kalın cidarlıdır. Dışta ağız kenarı altında başlayıp dip kenarına kadar devam eden hafif yana meyilli derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: Kat. No. 1 ile aynı.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

5. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 5).

Kazı Buluntu No: C409. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 9,8 cm Yükseklik: 3,5 cm Renk: Yarı saydam, mavimsi yeşil. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. Dışta ağız kenarı altında derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

6. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 6).

Kazı Buluntu No: C418. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 11,8 cm Yükseklik: 4,9 cm Kaide Çapı: 6,8 cm Renk: Yarı saydam, amber sarısı. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız, gövde ve kaidenin bir bölümü

korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. Dip hafif içbükeydir. Dışta ağız kenarı altından başlayıp dip altına kadar devam eden hafif yana meyilli derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

7. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 7).

Kazı Buluntu No: C412. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 12,0 cm Yükseklik: 5,2 cm Kaide Çapı: 6,4 cm Renk: Yarı saydam, amber sarısı. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız, gövde ve kaidenin bir bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. Dip hafif içbükeydir. Dışta ağız kenarı altından başlayıp dip kenarına kadar devam eden derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

8. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 8).

Kazı Buluntu No: C417. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 11,0 cm Yükseklik: 3,9 cm Renk: Yarı saydam, sarımsı yeşil. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. Dışta ağız kenarı altında derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

9. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 9).

Kazı Buluntu No: C422. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 11,6 cm Yükseklik: 6,5 cm Renk: Opak, altın kahverengi. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Düz ağız kenarlıdır. Yarı küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. Dışta ağız kenarı altında derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

10. Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 10).

Kazı Buluntu No: C410. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Yükseklik: 3,6 cm Renk: Opak, kraliyet mavisi. Üretim Tekniği: Kalıba döküm. Gövde parçasıdır. Kalıba döküm tekniğinde yapılmıştır. Yarı küresel gövdelidir. Kalın cidarlıdır. Dışta derin kaburga bezemeye sahiptir.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 1.

MÖ I. yüzyıl ortaları - MS I. yüzyıl.

11. İnce Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 11).

Kazı Buluntu No: C414. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: - Yükseklik: 4,7 cm Renk: Yarı saydam, su yeşili. Üretim Tekniği: Serbest üfleme. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarı islenmeden bırakılmıştır. Yuvarlak gövdelidir. İnce cidarlıdır. Yüzeyinde irrizasyon vardır. Dışta omuz altında başlayan ince kaburga bezemeye sahiptir. Kaburgalar içte hafif iz bırakmıştır.

Benzer Örnekler: Dusenbery 1967, 44-45 Fig. 33-34; 1998, 1076-1078; von Saldern 1980a, 12-13 Pl. 20, 2, No: 42-44; Rodhe 1980, 160 Abb. 29; Oliver 1980, 53 Fig. 39-40; Canav 1985, Kat. No. 138; Weinberg 1992, 120-123 Fig. 90, 93; Lightfoot 1993, 37-38 Fig. 55-56; Battie & Cottle 1995, 27; Gürler 2000, 72 Kat. No. 90; Israeli 2003, 119 Fig. 112-113; 2008, 372, 398 Fig. 21-22; Lazar 2003, 68-69 Fig. 2.3.1; Arveiller-Dulong & Nenna 2005, 39 Fig. 20; Dussart 2006, 52 Fig. 2,6; Bats 2006, 328-329 Fig. 11; Taştumur 2007, 37, 132-133 Kat. No. 28-30; Weinberg & Stern 2009, 74 Fig. 5, 85, 87, Pl. 8, 84-88; Gençler 2009, 40, 173, Kat. No. 43, Res. 17; 2011, 242 Fig. 4, 5; Grose 2012, 74-75 Fig. 33, G 387-392, 396; Höpken & Çakmaklı 2015, DocNr. 17, InvNr. k969; Jackson-Tal 2016, 19-20 Fig. 8.19:104; Baybo 2016, Çiz. XII, Y86-92, Çiz. XXI, B27-29, Çiz. XLI, D3-4, Çiz. LXV, T12-13.

MÖ geç I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl.

12. İnce Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 12).

Kazı Buluntu No: C413. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Yükseklik: 2,4 cm Renk: Yarı saydam, su yeşili. Üretim Tekniği: Serbest üfleme. Gövde parçasıdır. Dışta ince kaburga bezemeye sahiptir. Kaburgalar içte belirgin iz bırakmıştır.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 11.

MÖ geç I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl.

13. İnce Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 13).

Kazı Buluntu No: C415. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Kaide Çapı: - Yükseklik: 2,0 cm Renk: yarı saydam, su yeşilidir. Üretim Tekniği: Serbest üfleme. Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Kalınlaştırılmış düz diplidir. Yuvarlak gövdelidir. Kaideden sonra gövde ince cidarlıdır. Dışta dip kenarında başlayan ince kaburga bezemeye sahiptir. Kaburgalar içte belirgin iz bırakmıştır.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 11.

MÖ geç I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl.

14. İnce Kaburga Bezemeli Kâse (Fig. 14).

Kazı Buluntu No: C177. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Kaide Çapı: 2,0 cm Yükseklik: 2,0 cm Renk: Yarı saydam, açık sarımsı beyaz. Üretim Tekniği: Serbest üfleme. Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Kalınlaştırılmış düz diplidir. Yuvarlak gövdelidir. Kaideden sonra gövde ince cidarlıdır. Yüzeyinde irrizasyon vardır. Dışta dip altında başlayan ince kaburga bezemeye sahiptir. Kaburgalar içte belirgin iz bırakmıştır.

Benzer Örnekler: Höpken & Çakmaklı 2015, DocNr. 17, InvNr. k969; Weinberg & Stern 2009, 74 Pl. 8, 87.

MÖ geç I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl.

15. Kaburga Bezemeli Fincan/Kâse (Fig. 15).

Kazı Buluntu No: C439. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Ağız Çapı: 11,0 cm Yükseklik: 3,5 cm Renk: Yarı saydam, açık mavi. Üretim Tekniği: Kalıba üfleme. Ağız ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Ağız kenarı işlenmeden kesilmiş ve tepede düz bırakılmıştır. Kaburgalardan oluşan kısa omuz çıkıntılıdır. Kaburgalar birbirine yakın, dikey olarak gövdede devam eder. Yuvarlak gövdelidir. İnce cidarlıdır.

Benzer Örnekler: Jaffe 1978, 33 Fig. 55; Lightfoot & Aslan 1992, 59 Fig. 21; Weinberg 1992, 122-123 Kat. No. 93; Lightfoot 1993, 36-37 Fig. 52-54; 2014, 34-35 Fig. 25; Cool & Price 1995, 52-53 Fig. 3.3, 243; Lazar 2003, 50, 2.2.1; Israeli 2008, 397 Fig. 20; Gençler 2009, 37-39, 172-173 Çiz. V, 42; Weinberg & Stern 2009, 66-67, 80-81 Fig. 8, Pl. 13, 147-148; Jackson-Tal 2016, 15-16 Fig. 8.17, 83-87; Erten & Akkuş Koçak 2020, 211-212, Lev. 2, 8-11.

MS I. yüzyıl.

16. Kaburga Bezemeli Fincan/Kâse (Fig. 16).

Kazı Buluntu No: C4. Buluntu Yılı ve Yeri: 2015, *Nekropolis*.

Kaide Çapı: 4,2 cm Yükseklik: 3,5 cm Renk: Yarı saydam, açık mavi. Üretim Tekniği: Kalıba üfleme. Kaide ve gövdesinin bir bölümü korunmuştur. Ompalos diplidir. Gövdede birbirine yakın, ince kaburgalar vardır. Kalın cidarlıdır.

Benzer Örnekler: bk. Kat. No. 15.

MS I. yüzyıl.

BİBLİYOGRAFYA

- Arveiller-Dulong V. & Nenna M. D. 2005, *Les verres antiques*. Vol. II. Paris.
- Aşkın E., A. Yıldız, H. E. Ergürer, H. Körsulu, M. Kurt & M. Alkan 2016, "Philadelphia (Ermenek / Gökçeseki) Kazısı 2015". *Anmed* 14, 357-361.
- Barag D. 1985, *Catalogue of Western Asiatic Glass in the British Museum*. Vol. I. London.
- Barkoczi L. 1996, *Antike Glaeser, Monumenta Antiquitatis Extra Fines Hungariae Reperta* 5. Roma.
- Bats M. 2006, *Olbia de Provence (Hyeres, Var) A l'époque Romaine (I s. AV. J.-c. – VII s. Ap. J.C.)*, *Etudes massaliotes* 9.
- Battie D. & Cottle S. 1995, *Sotheby's Concise Encyclopedia of Glass*. Hong Kong.
- Baybo S. 2003, *Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Baybo S. 2016, *Limyra Cam Buluntuları (1969-2012) ve Doğu Akdeniz Cam Ticareti*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Canav Ü. 1985, *Türkiye Şişe Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu*. İstanbul.
- Cool H. E. M. & Price J. 1995, *Roman Vessel Glass from Excavations in Colchester 1971-1985*, *Colchester Archaeological Report* 8. Colchester.
- Crowfoot J. W., G. M. Crowfoot & M. Kenyon 1957, *The Objects from Samaria, Samaria Sebaste III. Reports of the Work of the joint Expedition in 1931-1933 and of the British Expedition in 1935*. London.
- Çakmaklı Ö. D. 2012, *Karia Bölgesi Roma Dönemi Cam Kap Tipolojisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Doğanay O. 2005, *Ermenek ve Yakın Çevresindeki Antik Yerleşim Birimleri*. Konya.
- Dusenbery E. B. 1967, "Ancient Glass From The Cemeteries of Samothrace". *Journal of Glass Studies* IX, 34-49.
- Dusenbery E. B. 1998, *Samothrace, The Necropoleis Catalogues of Objects by Catorogies, Samothrace II*. Princeton & New Jersey.
- Dussart O. 1998, *Le Verre en Jordanie et en Syrie du Sud, Institut Français D'Archeologie du Proche-Orient Beyrouth-Damas-Amman Bibliotheque Archeologique et Historique, CLII*. Beyrouth.
- Dussart O. 2006, "The Glass Vessels of Zeugma Results of the First Study Campaign in 2003". Ed. R. Ergeç, *Uluslar Arası Geçmişten Geleceğe Zeugma Sempozyumu Gaziantep, 20-22 Mayıs 2004*. Gaziantep, 51-54.
- Erten E. & Akkuş Koçak E. 2020, "Olba'dan Roma Erken İmparatorluk Dönemi Üfleme Cam Buluntuları". *Seleucia X*, 201-226.
- Erten E. 2018, *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*. Ankara.
- Erten Yağcı E. 1993, *Başlangıcından Geç Antik Dönem Sonuna Kadar Anadolu'da Cam*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Fleming S. J. 1996, "Early Roman Glass at the University of Pennsylvania Museum". Expedition 38/2. Kaynak: <https://www.penn.museum/documents/publications/expedition/38-2/Fleming.pdf>.
- Gezdeviciute V., M. Knief & I. Wehgartner 2010, *2000 Jahre antikes Glas: Schmuck und Alltagsgerät*. Nachrichten aus dem Martin von Wagner Museum der Universität Würzburg, Band 11. Würzburg.
- Gençler Ç. 2009, *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Gençler Güray Ç. 2010, "Soli-Pompeiopolis Antik Kenti (Mersin-Mezitli) Cam Buluntuları". *Camgeran Uluslararası Katılımlı Uygulamalı Cam Sempozyumu (11-21 Ekim 2010) Bildiriler Proceedings*. Eskişehir, 141-146.
- Gençler Güray Ç. 2011, "Elaiussa Sebaste'nin Roma Dönemi Cam Buluntuları". *Olba XIX*, 233-266.
- Grose D. F. 1979, "The Syro-Palestinian Glass Industry in the Later Hellenistic Period". *Muse* 13, 54-67.
- Grose D. F. 1989, *The Toledo Museum of Art Early Ancient Glass Core Formed, Rod-Formed, and Cast Vessels and Objects from the Late Bronze Age to the Early Roman Empire, 1600 BC to AD 50*, *Toledo Museum of Art*. New York.

- Grose D. F. 2012, "The Pre-Hellenistic, Hellenistic, Roman and Islamic Glass Vessels". Eds. A. M. Berlin & S. C. Herbert, *Tel Anafa II-Glass Vessels, Lamps, Objects of Metal and Groundstone and Other Stone Tools and Vessels*. Ann Arbor, 1-98.
- Grossmann R. A. 2013, "Glass". Ed. W. Aylward, *Excavations at Zeugma Conducted by Oxford University*. Vol. 3. Los Altos & California, 218-58.
- Gürler B. 2000, *Tire Müzesi Cam Eserleri*. Ankara.
- Haevernick T. E. (1958) 1981, "Zarten Rippenschalen". *Beitrage zur Glassforschung, Die wichtigsten Aufsätze von 1938 bis 1981*. Mainz am Rhein, XI-XXVIII.
- Haevernick T. E. (1967) 1981, "Die Verbreitung der 'Zarten Rippenschalen'". *Beitrage zur Glassforschung, Die wichtigsten Aufsätze von 1938 bis 1981*. Mainz am Rhein, 171-179.
- Haevernick T. E. 1967, "Die Verbreitung der 'Zarte Rippenschalen'". *Jahrbuch des RGZM* 14, 153-166.
- Hayes J. W. 1975, *Roman and Pre-Roman Glass in the Royal Ontario Museum*. Toronto.
- Hild F. & Hellenkemper H. 1990, *Tabula Imperi Byzantine 5: Kilikien und Isaurien*. Vien.
- Höpken C. & Çakmaklı Ö. D. 2015, *Narin Pırlıltı: Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*. Bonn.
- Höpken C. 2003, "Glasfunde Vorbericht". *Kölner Jahrbuch* 36, 691-711.
- Isings C. 1957, *Roman Glass from Dated Finds*. Groningen/Djakarto.
- Israeli Y. 2003, *Ancient Glass in the Israel Museum, the Eliahu Dobkin Colection and Other Gifts, The Israel Museum Catalogue* 486. Jerusalem.
- Israeli Y. 2008, "The Glass Vessels". Ed. J. Patrich, *Archaeological Excavations at Caesarea Maritima, Areas CC, KK, and NN; Final Reports I: The Objects*. Jerusalem, 367-418.
- JackSon-Tal R. E. 2016, "Glass Vessels". Ed. D. Syon, Gamla III, *The Shmarya Gutmann Excavations 1976-1989 Finds and Studies, Part 2, IAA Reports, No. 59*. Jerusalem, 1-44.
- Jaffe M. 1978, *Glass at the Fitzwilliam Museum*. Cambridge.
- Körsulu H. & Ergürer H. E. 2018, "Philadelphia (Ermenek/Gokceseki) Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri: Ön Rapor". Eds. H. Muşmal, U. E. Yüksel & M. A. Kapar, *Ermenek Araştırmaları I, Arkeoloji-Sanat Tarihi-Tarih*. Konya, 53-66.
- Körsulu H. & Ergürer H. E. 2019, "Isauria Kenti Philadelphia'dan (Karaman-Ermenek-Gökçeseki) Doğu Sigillata A (DSA) Kapları". *Cedrus* VII, 345-364.
- Körsulu H. 2019, "Isauria Bölgesindeki Philadelphia Antik Kentinden (Ermenek-Gökçeseki) Kurşun Sırlı Seramikler". *Seleucia* 9, 247-271.
- Lazar I. 2003, *Rimsko Steklo Slovenije/The Roman Glass of Slovenia, Opera Instituti Archaeologici Sloveniae* 7. Ljubljana.
- Lightfoot C. S. & Arslan M. 1992, *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu/Ancient Glass of Asia Minor: The Yüksel Erimtan Collection*. Ankara.
- Lightfoot C. S. 1993, "Some Examples of Ancient Cast and Ribbed Bowls in Turkey". *Journal of Glass Studies* 35, 22-38.
- Lightfoot C. S. 2014, *Ennion: Master of Roman Glass, The Metropolitan Museum of Art*. New York.
- Luckner K. T. 1994, "Ancient Glass". *Art Institute of Chicago Museum Studies* 20, 1, 78-91.
- Oliver A. J. 1967, "Late Hellenistic Glass in the Metropolitan Museum". *Journal of Glass Studies* IX, 13-33.
- Oliver A. J. 1980, *Ancient Glass in the Carnegie Museum of Natural History*. Pittshburg.
- Price J. 1991, "Decorated Mould-Blown Glass Tablewares in the First Century AD". Eds. M. Newby & K. Painter, *Roman Glass: Two Centuries of Art and Invention, Vol. XIII: Occasional Papers from the Society of Antiquaries of London*. London, 6-75.
- Rohde E. 1980, "Antikes Glas: Eine Vorlage aus den Beständen der Berliner Antiken-Sammlung". *Forschungen und Berichte, Bd. 20: 150 Jahre Staatliche Museen zu Berlin*, 147-187.
- Ruge W. 1938, "Philadelphia (2)". *RE* XIX/2, 2093-2094.
- Smith J. C. 1982, "A Roman Chamber Tomb on the South-East Slopes of Monasteriaki Kephala, Knossos".

- The Annual of the British School at Athens* 77, 255-293.
- Stern E. M. 2001, *Römisches, Byzantinisches und frühmittelalterliches Glas, 10 v. Chr – 700 N. Chr*, Ernesto Wolf Collection. Ostfildern & Ruit.
- Târlea A. & Cliante L. 2021, "Crystal Clear. Two Early Roman Ribbed Bowls from Tomis in the Collections of the Museum of National History and Archaeology Constanța". *Peuce New Series* XIX, 225-260.
- Taştemur E. 2007, *Klaros Cam Eserleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi. Edirne.
- Vessberg O. & Westholm A. 1956, *The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus, the Swedish Cyprus Expedition. Vol. IV, Part 3*. Stockholm.
- von Saldern A. 1962, "Glass from Sardis". *AJA* 66, 1. 5-12.
- von Saldern A. 1980a, *Ancient and Byzantine Glass From Sardis*. (Sardis Monograf 6). Cambridge, Mass.
- von Saldern A. 1980b, *Glass 500 B.C. to A.D. 1900 The Hans Cohn Collection*, Los Angeles/California.
- Weinberg G. D. & Stern E. M. 2009, *Vessel Glass*. (The Athenian Agora 34). Princeton, New Jersey.
- Weinberg G. D. 1969, "Hellenistic Glass from Tel Anafa in Upper Galilee". *Journal of Glass Studies* XI, 17-27.
- Weinberg G. D. 1973, "Notes on Glass from Upper Galilee". *Journal of Glass Studies* 15, 35-51.
- Weinberg G. D. 1992, *Glass Vessels in Ancient Greece*. Athens.
- Yıldız A. & Aşkın E. 2016, "Philadelphia Antik Kenti (Ermenek/ Gökçeseki) 2015 Yılı Temizlik Amaçlı Kazı ve Bitki Temizliği Çalışmaları". 25. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu ve 11. Uluslararası Müzecilik Çalıştayı. Ankara, 251-266.